

Membrii ai familiei Cioflec la Școala de Fete „Carmen Sylva” din Timișoara

Cuvinte cheie: familia Cioflec, școală, Timișoara, perioada interbelică

Key words: Cioflec family, school, Timisoara, interwar period

Abstract

The writer's Romulus Cioflec (1882-1955) family members, born in Araci, Covasna county, Antonina, Maria and Victoria Cioflec teachers, Elena Cioflec school doctor, professor Constantin Cioflec, and tangentially, the inspector Silvestru Cioflec played important roles in shaping the Romanian education prestige in a first class educational institution in the interwar period, in The School of Girls "Carmen Sylva" from Timișoara.

Părinții scriitorului Romulus Cioflec (1882-1955), cântărețul bisericesc Constantin Cioflec și soția sa Maria, născută Bucșa, au avut 13 copii, cu o diferență de 24 de ani între primul și ultimul născut¹. Dintre aceștia, cinci au murit prematur: Elena (1883-1886), Elena (1888-1888, șapte luni), Elena (1891-1892), Elena (1894-1897) și Octavian (1895-1896), iar o soră, Valeria (1897-1917), a murit la 20 de ani de febră tifoidă, în timpul calvarului familiei în Europa Răsăriteană și în Asia, din cauza urmărilor nefaste ale Primului Război Mondial, resimțite puternic și în satul Araci. Primul născut, o fată, Maria, a rămas în sat, unde s-a căsătorit și și-a format o familie apreciată în comunitate. Ultimii născuți, băieții Octavian (n. 1900) și Alecse (n. 1902), au rămas în Araci, unde și-au format familii, și au trăit până în deceniul al optulea al secolului XX. La aceștia se adaugă alți patru băieți: Romulus, viitorul scriitor, Constantin (1880-1978), Victor (1887-1972) și Silvestru (1889-1969). Toți aceștia au trăit în Timișoara. Dintre ei, scriitorul a locuit în Timișoara doar zece ani, între 1926-1936, fiind profesor la Liceul de Băieți „Diaconovici Loga”. În schimb, frații lui și-au trăit cea mai mare parte a vieții în acest oraș.

Din cercetarea efectuată de noi, în august 2008, la Arhivele Statului Timiș, am constatat că această instituție nu deține arhiva fostului Liceu de Băieți „D. Loga” din perioada interbelică. În această situație, am cercetat arhiva fostului Liceu de Fete „Carmen Sylva”, din perioada 1920-1939, în care am descoperit multe informații despre membrii familiei Cioflec stabiliți în Timișoara. Fondul arhivistic al acestei importante școli din epoca interbelică a fost predat târziu, în perioada comunistă,

Arhivelor Statului de către Școala Normală „Eftimie Murgu”, care a moștenit vechea și impunătoarea clădire a Școlii de Fete „Carmen Sylva”. Așa se explică denumirea fondului de Școala Normală „Eftimie Murgu”.

Primul venit în Timișoara a fost fratele cel mai mare, **Constantin**, profesor de latină la Liceul de Băieți „Diaconovici Loga” și perioade scurte de timp și la alte școli. Astfel, în anul școlar 1920-1921, a predat latina la Liceul de Fete „Carmen Sylva” din Timișoara. Într-un proces-verbal de inspecții, efectuate la acest liceu, se menționează că în data de 5 noiembrie 1920, ora de la 11 la 12, s-a asistat la clasa a V-a, obiectul Latină, la profesorul Constantin Cioflec, când „s-a făcut *preparație/traducere din latină în românește sub conducerea domnului profesor. Elevele căutaseră acasă cuvintele din textul de tradus. Progresul lor e satisfăcător*”². Din această sumară prezentare, ne dăm totuși seama că profesorul de latină era sever, pretinzând elevelor să se pregătească serios prin studiu individual, fără de care nu există progres.

Victor Cioflec a fost jurist în Timișoara, Silvestru a fost profesor, inspector de specialitate la Directoratul pentru învățământ, iar Romulus Cioflec, profesor la Liceul de Băieți „Diaconovici Loga”.

Soțiile celor patru frați au funcționat toate la Liceul de Fete „Carmen Sylva”, o instituție de prestigiu a învățământului din Banat. Pentru exemplificare, redăm un fragment scris de un inspector din Ministerul Educației Naționale, într-un Proces-Verbal redactat în 18 ianuarie 1939: „*Deoarece am intrat în mai multe clase, am avut ocazia să constat cu plăcere că elevele sunt pline de viață, atente și disciplinate.*”

O atmosferă de adevărată camaraderie se simte numai de cât în cancelaria școlii: e un lucru foarte interesant și necesar pentru această școală, adevărat locaș de instrucție și educație în cel mai curat spirit românesc.

*Doamna directoare Pop conduce acest așezământ de cultură, mândria Banatului și a tuturor românilor, cu deosebit tact. D-sa are pricepere, hărnicie și un optimism sănătos. A înțeles că, pentru o operă durabilă, hotărârile rațiunii trebuiesc încălzite de un adânc sentiment omenesc*³.

Antonia, soția lui Romulus Cioflec, a fost maestră (profesoară) de desen și caligrafie, având ore în completare la Școala de Menaj. Născută la 14 ianuarie 1875, în Basarabia, la Soroca, ea a absolvit Școala de Arte Frumoase din Odesa, în 1903, după care a funcționat la școli din Chișinău. S-a transferat din Chișinău în mai 1926, cu ordinul 97744/1926, de unde a venit cu Ordin de degrevare. În Statul de funcțiuni pentru anul școlar 1931/1932, la rubrica „Stare civilă” este mențiunea „căsătorită și divorțată”⁴. Antonia Cioflec s-a căsătorit cu Romulus Cioflec în Basarabia, la Chișinău, în septembrie 1920. În 1926, ei s-au mutat la Timișoara. Au efectuat împreună două mari călătorii, în Spania, în vara anului 1927, și la Polul Nord, în vara anului 1928. Nu cunoaștem exact anul divorțului, dar în 1931 erau divorțați. Antonina și-a păstrat numele Cioflec, după divorț, desigur cu acordul lui Romulus Cioflec.

În cadrul corpului profesoral, Antonia Cioflec era o profesoară apreciată. Așa se explică faptul că în conferința corpului didactic al Liceului de Fete „Carmen Sylva”, din 20 septembrie 1931, a fost aleasă, prin vot secret, ca delegată pentru colegiul care va vota pe membrii consiliului școlii secundare din Ministerul Instrucțiunii⁵.

Antonina Cioflec, fiind maestră de desen și caligrafie, avea nevoie, în fiecare an, de un certificat necesar cererii de asimilare cu profesorii secundari. Acest lucru era important în special pentru mărirea retribuției. Redăm în continuare o cerere din care aflăm și de când funcționează în învățământul secundar și câte ore avea la „Carmen Sylva”:

„Domnule Director,

Vă rog să binevoiți a-mi elibera, în dublu exemplar, un certificat, prin care să se dovedească că subsemnata maestră de desen și caligrafie, funcționând fără întrerupere în

învățământul secundar de la 16 septembrie 1904, am în acest an școlar la Liceul „Carmen Sylva” 15 ore săptămânal.

Acest certificat urmează să-mi servească la cererea de asimilare cu profesorii secundari. Alături două timbre a doi lei.

Primiți, vă rog, asigurarea considerațiunii mele,

Antonina Cioflec

D.Sale

*Domnului Director al Liceului de Fete „Carmen Sylva”, Timișoara*⁶

Maria, soția lui Constantin Cioflec, născută la 18 ianuarie 1885, la București, a urmat Școala de menaj a Reuniunii femeilor din Brașov, apoi Școala de menaj din Fribourg, cu Examen de Capacitate luat la București, în 1923. A predat menaj și gospodărie, fiind și subdirector al internatului Liceului de Fete „Carmen Sylva”. În Procesul-verbal de inspecție din 7 martie 1927, se evidențiază munca deosebită a Mariei Cioflec: „Am vizitat a doua oară internatul Liceului de Fete „Carmen Sylva” de sub conducerea dnei Maria Cioflec.

Am găsit aceeași bună stare de igienă, ordine și disciplină. Doamna directoare, atât de pătrunsă de rolul său de educatoare, a ținut samă de cele convorbite în inspecția anterioară cu privire la îngrijirile speciale necesare dezvoltării fetelor, s-a conformat celor convenite împreună.

Încântată am rămas de lista de bucate afișată în sufragerie și de excelenta cafea cu lapte ce se servește elevelor la orele cinci după-masă.

*Atmosfera de familie ce domnește în această școală m-a impresionat și de astă dată*⁷.

Într-un alt Proces-verbal de inspecție, din mai 1939, se fac referiri la activitatea, apreciată ca foarte bună, de profesoară: „Clasele I-IV, Gospodărie, cu doamna maestră titulară definitiv Maria Cioflec: Meniul zilei. Peste tot curățenie, bună purtare de grijă, eleve sânguitoare”⁸.

Victoria Cioflec, soția lui Victor Cioflec, născută în 8 martie 1892, în comuna Bucinișu, județul Romanați, a fost profesoară de Științele Fizico-Chimice. Licențiată a Universității București din 1912, își ia Examenul de Capacitate la Cluj în 1921. Toate procesele-verbale consultate evidențiază pregătirea de excepție a ei, rezultatele deosebit de bune

obținute la clasă cu elevele, reușita realizării unui laborator funcționabil. Astfel, în Procesul verbal de inspecție, din data de 18 ianuarie 1939, inspectorul Gheorghe Dumitrescu, din partea Ministerului Educației Naționale, scrie următoarele: „Se observă peste tot ordine și curățenie desăvârșită. Am vizitat laboratorul de Fizico-Chimice, având explicațiile binevoitoare ale dnei Victoria Cioflec, profesoară de Fizico-Chimice. Numai o profesoară distinsă și îndrăgostită de obiectul său, cum este doamna Victoria Cioflec, poate să ajungă la aranjarea unui laborator dotat cu aparate și substanțe, care să permită profesorului să facă experiențe chiar din cele mai noi, astfel ca elevii să înțeleagă problemele de Fizică și Chimie puse în timpurile de astăzi.

Pentru munca pricepută și continuă și pentru tenacitatea cu care a stăruit pentru îmbogățirea laboratorului, merită toată lauda. Cred că doamna directoare va obține să se treacă în bugetul școlii un post de laborant. Altfel, munca dnei profesoare devine istovitoare”⁹.

Într-un alt Proces-verbal, din 15 februarie 1939, se menționează că inspectorul de specialitate a vizitat Liceul de fete „Carmen Sylva” și a asistat „de la 9-10, la ora de Fizică, predată de dna Victoria Cioflec, la clasa a III-a. Elevele au fost ascultate asupra reflecțiilor razelor de lumină. Răspunsurile lor precise și pline de vioiciune dovedesc grija deosebită a dnei profesoare în predarea lecțiilor. Întrebuințând metoda activă, toate elevele au fost părtașe la lecție, cu atenția încordată”¹⁰.

Faptul că Victoria Cioflec a fost o foarte bună profesoară este dovedit și prin aceea că este invitată să participe la congresele naționale de chimie. Astfel, în 10 mai 1936, profesoara a scris o cerere prin care solicita inspectorului general acordarea unui concediu pe două zile pentru a putea participa la congresul național de chimie de la Constanța:

„Domnule Inspector General,

Vă rog, să binevoiți, a-mi acorda un concediu medical pe zilele de 22 mai și 23 mai, pentru a putea lua parte la congresul național de Chimie, ce se va ține în acest an la Constanța.

Orele vor fi suplinite de d. Teodorescu și Bucurescu.

Cu deosebită stimă, Victoria Cioflec
Prof. de Șt. Fizico-Chimice

Domniei Sale

Domnului Inspector General al Serviciului Local de Învățământ”¹¹.

Elena Cioflec, soția lui Silvestru Cioflec, era din Basarabia. Probabil s-au cunoscut în perioada 1917-1920, când Silvestru a fost, ca și Romulus, în capitala Basarabiei. Ea a absolvit liceul la Chișinău, după care a urmat Facultatea de Medicină din Iași. La Timișoara, începând cu 1934 până în 1939 (probabil și în continuare) este medic școlar la Liceul de Fete „Carmen Sylva”, unde preda și ore de igienă, la clasa a VII-a. Dintr-o adresă a școlii din 28 februarie 1934, către medicul-șef din Timișoara, aflăm că medicul Elena Cioflec vizitează elevele la internat, că a făcut fișe sanitare individuale pentru eleve și colective, că școala nu dispune de fonduri pentru ajutorarea elevelor bolnave sărace, că medicul școlar se ocupă de tratamentul elevelor bolnave interne, nu și de cele externe. Tot din această adresă aflăm că medicul este remunerat cu 1289 lei de la liceu și diurnă 2292 lei de la internat, plătite ambele de la Comitetul Școlar. În obligația medicului șef intra să anunțe imediat medicul de circumscripție despre cazurile grave ivite în rândul elevelor. În arhiva liceului au rămas multe adrese de acest tip semnate de medicul Elena Cioflec. De asemenea, elevele nu intrau la nici un examen, fără avizul medicului. Multe tabele nominale ale elevelor, pe clase, au avizul medicului în vederea participării lor la examene.

La începutul anului 1930, medicul Elena Cioflec avea nevoie de o adeverință privind vechimea în muncă, fapt dovedit de următoarea cerere:

„Domnule Director,

Am onoarea a Vă ruga să binevoiți a-mi elibera un certificat doveditor al faptului că subsemnata am funcționat ca medic al Școlii medii (gimnaziu românesc de fete) de la 1 aprilie 1926 până la 1 septembrie 1929, data fuziunii sale cu liceul „Carmen Sylva”.

Cu distinsă stimă,

17.I.1930

Dr. Elena Cioflec¹²

În arhiva Liceului de Fete „Carmen Sylva”, din perioada 1925-1939, există numeroase adrese semnate de **Silvestru** Cioflec, inspector la Serviciul Local de Învățământ Timișoara. Cele mai multe se referă la aprobări pentru ca elevele să participe la diferite filme, concerte și spectacole, altele privind încadrarea personalului didactic, altele invită la spectacole aniversare, cum ar fi

sărbătorirea reginei Elisabeta, Carmen Sylva. Redăm adresa înregistrată la Școala de Fete „Carmen Sylva” cu numărul 1149 din 6 martie 1935, semnată Silvestru Cioflec:

„Domnișoară Directoare,

Vă transpunem invitarea la aniversarea Dlui profesor Dr. T.G. Masaryk, președintele Republicii Cehoslovace – atât pentru dumneavoastră, cât și pentru un grup de eleve, ce veți binevoi a alege din clasele superioare și cari vor fi –sub conducere – prezenți duminică 10 martie /ora 10/ la intrarea în teatrul comunal pe la casa de bilete pentru a se evita îmbulzeala cu publicul și pentru a-și ocupa locurile înainte de a fi pătruns publicul în sală¹³.

Altă adresă a Serviciului Local de Învățământ Timișoara, semnată Silvestru Cioflec, din data de 25 februarie 1935, se referă la eliberarea carnetelor C.F.R. personalului didactic. Aceasta are valoare documentară, având în vedere ca de mult timp, probabil din perioada interbelică, cadrele didactice nu mai au gratuitate pe calea ferată. Pentru obținerea carnetelor C.F.R., trebuia plătită o anumită sumă: 30 lei la clasa I, 25 lei pentru clasa a II-a și 20 lei pentru carnetele de clasa a III-a.

Dreptul de a circula cu o anumită clasă era stabilit clar: la clasa I aveau dreptul profesorii titulari definitivi, directorii, subdirectorii din administrație, precumși asimilații lor; la clasa a II-a aveau dreptul profesorii suplinitori de catedre vacante bugetare, învățătorii, șefii de serviciu de secție, de birou și subșefii de birou, precum și asimilații acestora, secretarii de școală grad secundar și de la Reviste școlare; celorlalte categorii de salariați de la impelat în jos și personalului de serviciu li se elibera carnetele la clasa a III-a¹⁴.

Din cele de mai sus, rezultă că membrii familiei Cioflec, profesoarele Antonina Cioflec, Maria Cioflec, Victoria Cioflec, medicul școlar Elena Cioflec, profesorul Constantin Cioflec și, tangențial, inspectorul Silvestru Cioflec au avut un rol important la formarea prestigiului învățământului românesc într-o instituție de învățământ de primă mărime a perioadei interbelice. Contribuția lor, în detaliu, poate rămâne în continuare o temă de studiu, alături de cercetarea activității de profesor a scriitorului Romulus Cioflec și a contribuției sale la ridicarea prestigiului învățământului românesc din Timișoara.

Dr. Luminița CORNEA

Note – Notes

1. Arhivele Statului Covasna, *Registrul Botezațiilor parohiei Araci pe anii 1980-1900*.
2. Arhivele Statului Timiș, *Fondul Școlii Normale „Eftimie Murgu”*, dosar 4 / 1926-1927, f. 18
3. *Idem*, d. 3/1935-1936, f. 5-6
4. *Idem*, d. 4/1935/1936, f. 100
5. *Idem*, d. 1/1927-1928, f. 81
6. *Idem*, d. 3/1925-1926, f. 102
7. *Idem*, d. 4/1926/1927, f. 25 și 27
8. *Idem*, d. 1/1934-1935, f. 37-38
9. *Idem*, d. 4/1935-1936, f. 24
10. *Idem*, d. 4/1935-1936, f. 26
11. *Idem*, d. 4/1935-1936, f. 103
12. *Idem*, d. 3/1929-1930, f. 78
13. *Idem*, d. 3/1935-1936, f. 46
14. *Idem*, d. 2/1934-1935, f. 35